

Jaarverslag en jaarrekening 2014

Nationaal Onderwijsmuseum, Dordrecht

Inhoud

Inleiding	3
Renovatie traject gebouw De Holland en inrichtingsplannen museum	4
Activiteiten, evenementen en lezingen	11
Publieksbereik	14
Mediabereik	15
Collectie, onderzoek en bibliotheek	16
Personeel en organisatie	18
Jaarrekening	21

Inleiding

Een nieuwe *thuishaven* in De Holland

Medio 2015 opent het geheel vernieuwde Nationaal Onderwijsmuseum in Dordrecht zijn deuren. Het gebouw, de inrichting en de collectie zijn dan tot een eenheid gesmeed. Het wordt prachtig. De traditie en nostalgie zijn in het nieuwe museum te vinden; talloze bezoekers zullen daar van komen genieten. Terecht. En men is zeer welkom! Maar het Nationaal Onderwijsmuseum wil duidelijk ook naar het heden en de toekomst kijken. Breed als het moet, zeer persoonlijk als het kan. Vooral dat laatste ook: want onderwijs is altijd een zaak van individuele ervaringen en verwachtingen. Hoe wordt de school, het onderwijs, door de huidige generaties bekeken en beleefd? Wat is de waarde voor de toekomst? Waar liggen de grenzen tussen de schoolwereld en de meer brede jongerencultuur? Relevante vragen in deze wervelende, spannende, maar ook ingewikkelde wereld.

Videoboodschappen in de tentoonstelling geven straks in Dordrecht al de eerste antwoorden. Het is duidelijk: het hernieuwde Onderwijsmuseum toont met veel liefde en

Renovatie traject gebouw De Holland en inrichtingsplannen museum

De Holland is gebouwd voor de brandverzekeringsmaatschappij 'De Holland van 1859'. Van Ravesteyn (1889 – 1983) heeft met dit gebouw voor het Onderwijsmuseum het gedroomde museum neergezet. Na een jaar van politieke besluitvorming, plannen maken en aanbestedingsprocedures is in het najaar van 2013 de renovatie van start gegaan. De lelijke aanbouwen werden gesloopt. Er zijn nieuwe palen geslagen om paalrot definitief uit te sluiten. De vloer van het souterrain is verdiept om meer hoogte te creëren. De zwaar verstevigde vloer van de voormalige supermarkt is tot normale proporties teruggebracht. In diezelfde vloer is een groot gat aangebracht om meer licht in het souterrain te brengen. Er is een centrale wenteltrap en ronde lift gekomen. De onder- en binnenkant van het gebouw zijn dus flink aangepakt, evenals trouwens de buitenkant. Die is geheel schoongemaakt, zodat de kenmerkende enigszins roze kleur van de muren naar voren komt. Uiteraard hebben alle stalen ramen een dubbele beglazing gekregen. Van het beeld boven de entree is inmiddels een replica gemaakt, dat op termijn teruggeplaatst wordt. Zelfs de ooit kenmerkende markiezen komen terug.

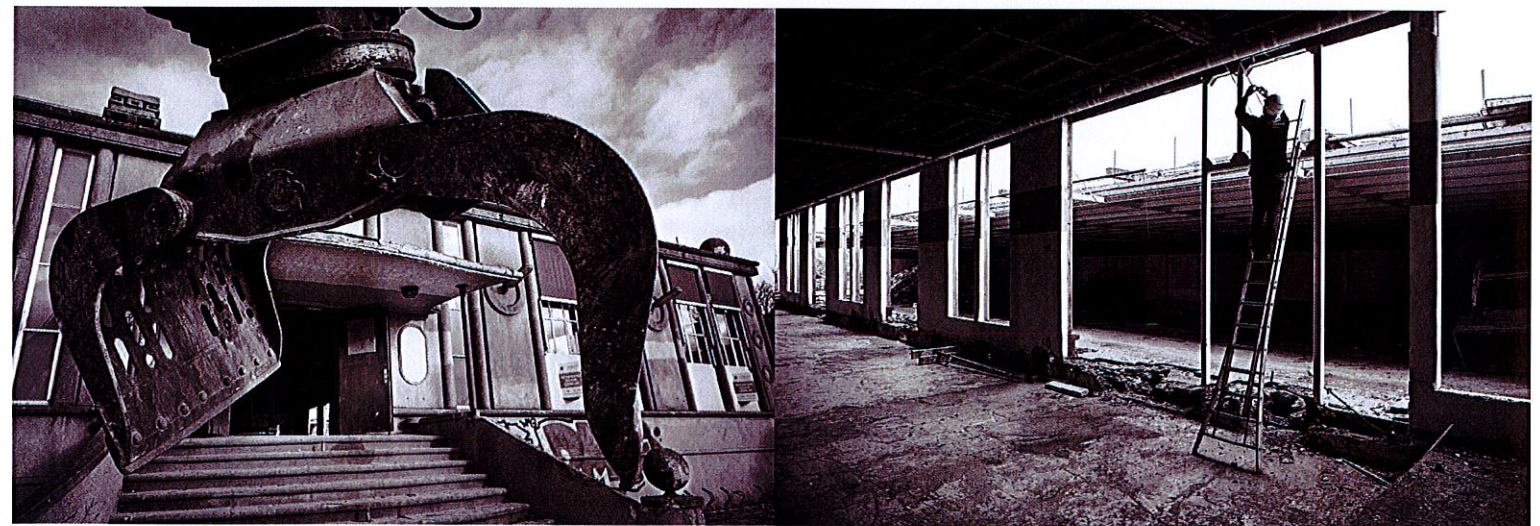
De Holland, een eigenzinnig gebouw begint nieuw leven

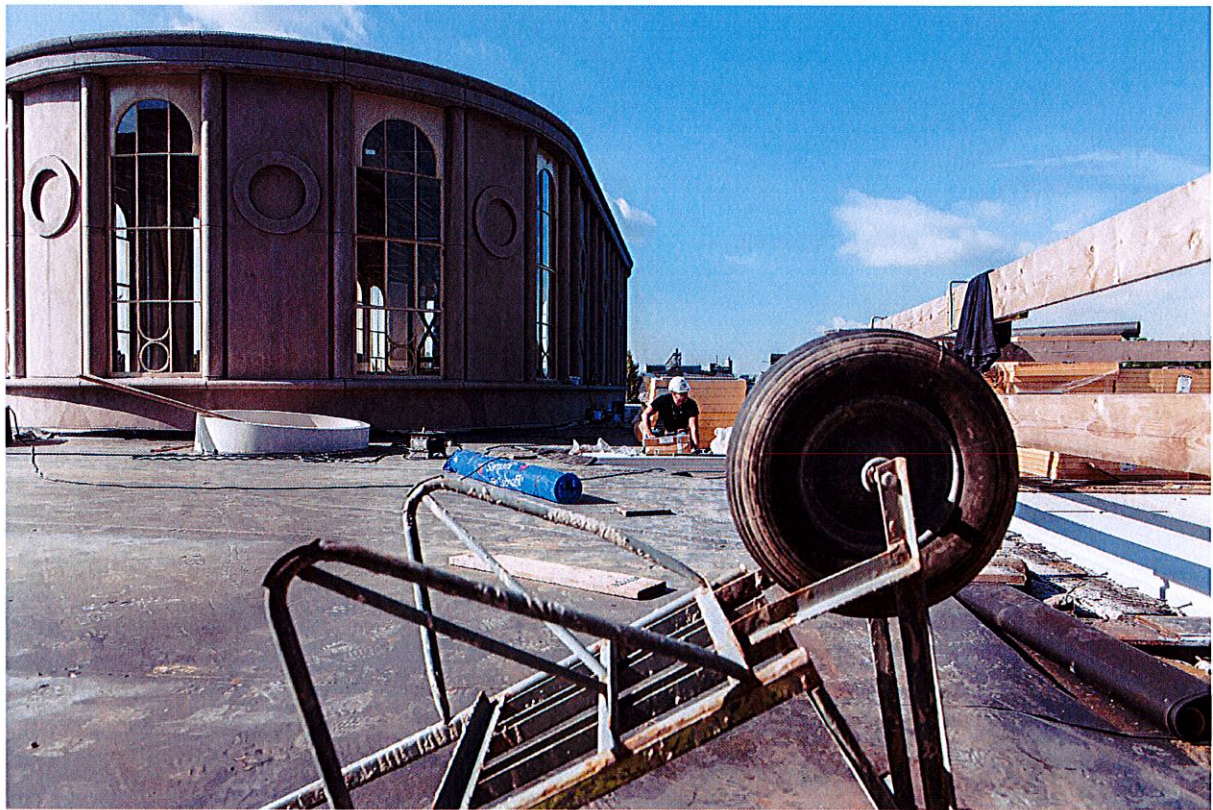
Het strakke, het ruime, het lichte van het functionalisme, de Stijl en het Nieuwe Bouwen. De charme van de zwierigheid, de krullen en ronde vormen van de Nederlandse neo-barok. Die combinatie. Architect Sybold van Ravesteyn hield er wel van. Althans eind jaren '30 van de vorige eeuw, toen hij gebouw De Holland ontwierp.

Het intensieve bouwproces van gebouw De Holland is in relatief korte tijd in 2014 uitgevoerd. Naast sloop van de aanbouwen uit de jaren tachtig, funderingsherstel en restauratie van de buitenschil is het interieur van De Holland compleet nieuw en naar de wensen en eisen van het museum, ontworpen door BiermanHenket architecten. Door oude funderingsresten onder De Holland en onvoorziene tegenslagen is de oplevering met een paar maanden vertraagd. Toch heeft het museum op de drempel van 2015 De Holland in gebruik kunnen nemen.

Medewerkers van het museum zijn in 2014, net als in het voortraject, intensief betrokken geweest bij het bouw- en ontwikkelingsproces. In bouwvergaderingen, werkoverleggen en projectteams is een bijdrage geleverd aan het bouwproces. Het museum heeft veel tijd gestoken in het plannen van de technische voorzieningen, materiaalkeuzes en voorbereiding van de uitvoering. De indeling, het interieur en de publieksvoorzieningen zijn afgestemd op het museale gebruik en de toekomstplannen van het museum. Daarbij heeft het museum speciaal gelet op de duurzame ontwikkeling van De Holland om het nieuwe museumgebouw toekomstbestendig en efficiënt voor lange tijd te kunnen gebruiken.

De inrichting van het museum, duizenden afwegingen en evenzoveel beslissingen

Het Onderwijsmuseum gaat het verhaal van het Nederlandse onderwijs op een nieuwe manier in beeld brengen. Over de inrichting wordt al jaren nagedacht, gesproken en gediscussieerd. Met de enorme collectie als basis leidt dat uiteindelijk tot een resultaat dat recht doet aan de collectie en de bezoeker op heel verschillende manieren inspireert. De presentatie wordt 'modern en fris'. Hoewel het sentiment niet ontbreekt zal de nostalgie zeker geen voorrang krijgen. Eerder gaat het om een schets van de ontwikkeling van het Nederlandse onderwijs in al zijn facetten, ondersteund door persoonlijke verhalen. Maar wel met de inzet van tekst, geluid en vooral een groot aantal objecten.

Het inrichten van een museum is een vak apart. Alle medewerkers van het Onderwijsmuseum zijn daar professioneel mee bezig. In 2014 werd er langs twee sporen gewerkt aan de totstandkoming van de nieuwe presentaties: enerzijds werd door de medewerkers inhoudelijk gewerkt aan het 'verhaal' van de ontwikkeling van het onderwijs: welke thema's en onderwerpen en welke objecten laten we zien in de tentoonstellingen? Anderzijds was 2014 het jaar van de selectie van ontwerpers en het samen met die ontwerpers verder invullen van de vormgeving van de tentoonstellingen. De vormgevers Paul Toornend en Caspar Conijn zijn voor deze taak geselecteerd. Paul Toornend kiest voor een inrichting met een lichte, luchtige en strakke uitstraling, waarbij hij de verwijzing naar de vormtaal van Sybold van Ravesteyn niet vergeet. Caspar Conijn heeft de vormgeving van de eerste tijdelijke tentoonstelling over schoolagenda's en jeugdcultuur onder handen. Het inrichten van een tentoonstellingsruimte betekent duizenden afwegingen, honderden beslissingen. In 2014 zijn de meeste afwegingen en beslissingen gemaakt en genomen: 2015 wordt het jaar van uitvoeren en inrichten.

Zij maken het Onderwijsmuseum in De Holland mogelijk

Een nieuw Onderwijsmuseum heeft draagvlak nodig om zijn doelen te verwezenlijken. In 2014 werd volop aan dat draagvlak gewerkt. Via lezingen, presentaties, rondleidingen, persoonlijke contacten, verzorgd door directeur Tijs van Ruiten worden samenwerkingsovereenkomsten voorbereid en sponsorcontracten afgesloten. In ruil voor een financiële bijdrage of bijdrage in natura biedt het museum mogelijkheden voor relatiemarketing, naamsvermelding en MVO.

Daarvoor is veel enthousiasme van betrokkenen nodig. Voor het verwezenlijken van zijn doelstellingen heeft het museum ook financiële bijdragen en bijdragen in natura gezocht en gevonden. Met verschillende trajecten richt het museum zich op ondersteuning door vermogens- en cultuurfondsen voor de nieuwe presentaties en is gezocht naar partners bij organisaties en het bedrijfsleven. Verder werd via publieksacties en crowdfunding een extra inspanning gedaan om bijzondere onderdelen van het gebouw te realiseren.

Bij een groot aantal fondsen heeft het museum om kleine en grote bijdragen gevraagd. Vrijwel altijd kan het museum rekenen op een positieve reactie. De hoogte van de toegekende bedragen heeft wel geleid tot het aanpassen van de plannen en op sommige punten temporiseren van de uitvoering. Vanaf het begin van het ontwikkelingsproces voor de nieuwe presentaties heeft het museum gewerkt met verschillende scenario's voor de uitvoering, afhankelijk van de hoogte van de bijdragen.

Ook heeft het museum ingezet op bijdragen van particulieren. Via *Geef om Cultuur*, de Vereniging van Vrienden en crowdfunding heeft het museum bijdragen geworven. Met name de speciale actie om de monumentale schoorsteen op gebouw De Holland terug te plaatsen, heeft veel naamsbekendheid en *goodwill* voor het museum opgeleverd.

Crowdfundingactie *Een schoorsteen voor De Holland*

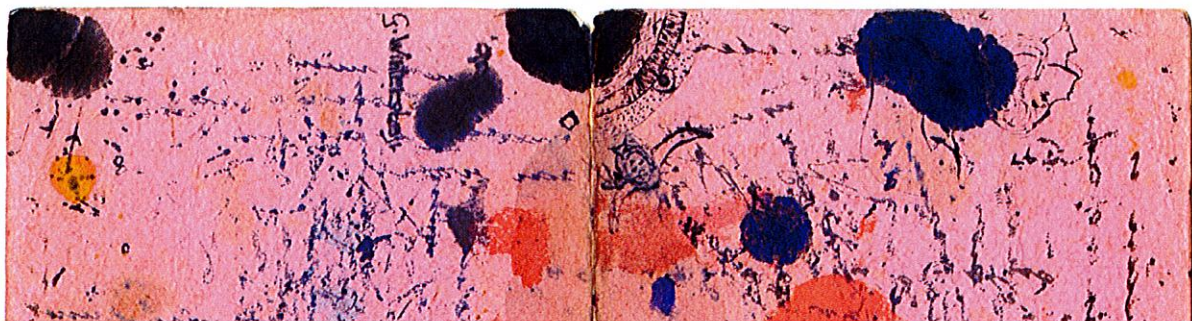
Alle karakteristieke elementen van gebouw De Holland zijn tijdens de renovatie zoveel mogelijk in oorspronkelijke staat teruggebracht, naar het ontwerp van architect Sybold van Ravesteyn. De schoorsteen maakte de bijzondere en markante uitstraling van het gebouw uit 1937 compleet. Het kunstwerk bovenop gaf de ongeveer 7 meter hoge schoorsteen een bijna koninklijk karakter. Daarom wil het museum de schoorsteen met zijn bekroning graag terugbrengen, zodat De Holland weer in volle glorie herrijst.

Het museum heeft in 2014 een crowdfundingactie georganiseerd om het benodigde bedrag van 80.000 euro bijeen te brengen. Dordtenaren, fondsen en sponsors zijn benaderd en er is een veiling van Dordtse straatnaamborden georganiseerd. Hiervoor is een aparte veilingwebsite (www.biedopeenbord.nl) ontwikkeld en zijn er acties en evenementen georganiseerd (zie verder).

De inzet van samenwerkingspartners, betrokkenen en bijdragen van sponsors en fondsen hebben er toe geleid dat de actie zeer succesvol is verlopen en de schoorsteen straks weer het gebouw De Holland siert. Naar verwachting wordt de schoorsteen in 2015 ontwikkeld en mogelijk ook al geplaatst.

Vereniging van Vrienden

Het Onderwijsmuseum heeft sinds de oprichting begin jaren tachtig een Vereniging van Vrienden. Met op dit moment ruim 200 leden uit het hele land is de vereniging in het verleden een belangrijke factor geweest. Met de verhuizing naar Dordrecht en de koerswijzing die het museum voorstaat, heeft ook de vereniging zich vernieuwd. In nauw overleg met het museum is in het verslagjaar gewerkt aan een vereniging nieuwe stijl die dichter bij het museum staat en in samenspraak met het museum een actieve rol in de toekomst kan gaan spelen bij de werving van nieuwe leden en het organiseren van vriendenactiviteiten. Een nieuw bestuur heeft in 2014 de plannen voor deze Vereniging 'nieuwe stijl' voorbereid zodat deze in 2015 aan de ledenvergadering voorgelegd kunnen worden.

Activiteiten, evenementen en lezingen

Activiteiten

In 2014 was de tijdelijke locatie van het Onderwijsmuseum aan de Nieuwe Haven in Dordrecht nog tot en met april geopend voor publiek¹ en eenmalig nog een keer in september, in het kader van de Open Monumentendag. Totaal ontving het museum in 2014 1.994 bezoekers in het pand aan de Nieuwe Haven.

In die periode waren er twee *presentaties* te zien: de fotopresentatie CADETS van fotografe Ellen Kok documenteerde het dagelijks leven van cadetten van het Junior Reserve Officers' Training Corps (JROTC) aan de Fall Mountain Regional High School in Langdon, New Hampshire. Daarnaast ontvouwde het Onderwijsmuseum in een presentatie zijn plannen voor de restauratie, indeling en tuin van gebouw De Holland, waar het museum later dat jaar naar toe zou verhuizen. Beide presentaties trokken 1.007 bezoekers tussen 1 januari en 27 april 2014.

Elke laatste donderdag van de maand organiseerde het museum een *lezing* over een aan het onderwijs gerelateerd onderwerp.

In januari startte het museum met een lezing van dr. Martijn Kleppe over Canonieke Icoonfoto's – welke foto's komen altijd weer terug in de geschiedenisboeken? Op 27 februari hield dr. Jacques Dane, coördinator Collectie en onderzoek van het museum, een lezing met als titel 'Oorlog en vrede in de klas'. Aanleiding was de schenking, door de Stichting Volkskracht uit Rotterdam, van het schilderij 'Schoolmeester in zijn klaslokaal' van G. Schimmelpenninck (1759-1818). De lezing van 27 maart werd gegeven door dr. Sabine Hunnius, directeur van het Baby Research Center van de Radboud Universiteit Nijmegen. Zij vertelde over de ontwikkeling van de hersenen bij jonge kinderen. Wat neemt een jong kind eigenlijk waar van zijn of haar omgeving? De laatste lezing van 2014 werd gegeven door dr. John Exalto en ging over de opkomst van het Reformatorisch onderwijs. De heer Exalto is docent en onderzoeker historische pedagogiek aan de Vrije Universiteit Amsterdam. De vier lezingen in het voorjaar trokken in totaal 108 bezoekers.

Tijdens de kerstvakantie en de voorjaarsvakantie organiseerde het museum *vakantieactiviteiten* voor kinderen tussen de vier en twaalf jaar. In de kerstvakantie kon er naar hartenlust geknutseld worden met de vele materialen die het museum ter beschikking stelde. De voorjaarsvakantie stond in het teken van 'fikkie stoken': in de tuin van het museum brandde een gezellig vuur waar de kinderen hun zelf gemaakte brooddeeg boven konden bakken. Het museum ontving tijdens de vakanties 158 bezoekers.

Presentaties op locatie

De imposante collectie *Oud Goud*, het bedrijfsarchief van Noordhoff Uitgevers, aan het museum in langdurige bruikleen gegeven, wordt regelmatig uitgeleend en gebruikt voor tentoonstellingen in het land. Deze collectie bevat de nagenoeg complete collectie van honderden aquarellen en schilderijen en duizenden illustraties die in de periode 1900 – 1980 in opdracht van de uitgever zijn gemaakt. Een weergaloze collectie met werk in zeer uiteenlopende stijl van illustratoren en kunstenaars als Johan Isings, Cornelis Jetses, Johan Dijkstra, Rie Cramer, Waldemar Post, Dirkje Kuik en vele anderen.

¹ Donderdag t/m zondag in de middag.

Dit jaar waren onderdelen van deze collectie te zien in de volgende presentaties, in nauwe samenwerking met het Onderwijsmuseum gemaakt:

110 jaar Ot en Sien - Scheepstra Kabinet in Roden – vanaf 19 april 2014 te zien.

Het Scheepstra Kabinet organiseerde in het seizoen 2014/2015 naast de reguliere collectie een expositie over 110 jaar Ot en Sien. Originele tekeningen van Cornelis Jetses, de tekenaar van de bekende kleuters Ot en Sien, werden getoond, samen met een overzicht van het leven van Hindericus Scheepstra, de schepper van Ot en Sien.

Van Buiten leren, Comenius en de schoolplaten van Koekkoek – Comenius museum in Naarden – vanaf 17 april 2014 te zien.

Wie kent niet die prachtige schoolplaat 'In sloot en plas' of 'Het Naardermeer'? Als geen ander wist M.A. Koekkoek (1873-1944) de schoonheid van de natuur in zijn illustraties en schilderijen te vangen. Hij is vooral bekend geworden dankzij de prachtige schoolplaten die hij maakte. Zijn onderwerpen en dienstbaarheid aan het onderwijs roepen associaties op met Comenius die onder andere in zijn *Orbis Sensualium Pictus* (1658) de natuur als van God gegeven 'boek' voor leerlingen wist te ontsluiten. Originele schilderijen en illustraties uit de collectie van het Onderwijsmuseum werden in deze tentoonstelling gecombineerd met eigen materiaal uit het Comenius Museum Naarden.

Het Groningen van Cornelis Jetses - Noordelijk scheepvaartmuseum in Groningen – vanaf 4 oktober 2014 te zien.

Cornelis Jetses is in 1873 geboren in Groningen. Zijn illustraties in schoolboeken, zijn schoolplaten en zijn historische prenten zijn zeer bekend geworden bij een breed publiek. De tentoonstelling gaat in op het Groningen van Cornelis Jetses. Naast prenten en tekeningen waarin Groningen nadrukkelijk als decor en onderwerp fungeert, werden ook onder andere vijf 'promotieplaten' getoond die Jetses tekende voor net afgestudeerde studenten. Daarnaast waren er veel onbekende schetsen te zien, die als studiemateriaal de basis vormden voor de gepubliceerde platen.

OUD GOUD, de mooiste archiefschatten uit onze schoolgeschiedenis! – Dordts Patriciërshuis - t/m 31 december 2014 te zien.

Een aantal originelen van bekende schoolplaten die situaties uit de laat 18^e en vroeg 19^e Eeuw laten zien waren ook in 2014 nog te zien bij het Dordts Patriciërshuis in Dordrecht.

Evenementen

Een bijzonder evenement dat we in 2014 zelf organiseerden was een [openbare veiling van straatnaamborden](#). Deze straatnaamborden had het museum gekregen van de gemeente Dordrecht met als doel ze bij opbod te verkopen om de realisering van de schoorsteen op gebouw De Holland mogelijk te maken. Naast de online veiling, die vanaf het voorjaar tot in december duurde en onze aanwezigheid op een pop-up markt, organiseerden we in april een 'live' veiling voor de dertig meest populaire straatnaamborden. Dit evenement werd door ongeveer 50 personen bijgewoond.

In het najaar openden we het historische pand aan de Nieuwe Haven voor het nieuwsgierige publiek dat in het kader van [Open Monumentendag](#) op onderzoek uitging in het gebouw. Totaal bezochten 721 bezoekers de Nieuwe Haven 26.

Lezingen, colleges e.d.

Het verspreiden van de binnen het museum aanwezige kennis over de ontwikkeling van het Nederlandse onderwijs is een van de speerpunten van het Onderwijsmuseum. Het geven van lezingen, voordrachten en gastcolleges behoorde daarom ook in 2014 tot een van de regelmatig terugkerende werkzaamheden van onder andere coördinator Collectie en Onderzoek Jacques Dane. Voor een symposium over geloof en kind werd in het Museum Catharijneconvent een lezing over de negentiende-eeuwse zondagsschool gegeven. Voor de Erasmus Universiteit Rotterdam, de Universiteit van Amsterdam en de Hogeschool Arnhem/Nijmegen werden gastcolleges historische pedagogiek verzorgd. Voor vertegenwoordigers van de Drechtsteden werd een historische inleiding gehouden over straffen in historisch perspectief voor een themamiddag over kindermishandeling. Over Cornelis Jetses werden lezingen verzorgd in het Streekmuseum Krimpenerwaard, Krimpen aan den IJssel en de Bibliothek für Bildungsgeschichtliche Forschung des Deutschen Instituts für Internationale Pädagogische Forschung in Berlijn.

Publieksbereik

Ook voor 2014, het jaar van de verhuizing en tijdelijke sluiting van het museum, had het museum ambities op gebied van het publieksbereik. Door het grote aantal presentaties dat op locatie werd georganiseerd, in samenwerking met het museum, bereikten we in 2014 in totaal toch een groot aantal bezoekers, nog afgezien van het aantal online betrokkenen.

Bezoekerscijfers

Totaal kwamen in 2014 10.634 mensen op een of andere manier in aanraking met presentaties of activiteiten van het Onderwijsmuseum. 1.994 daarvan bezochten de presentaties of activiteiten in het museum zelf en 8.640 mensen bezochten één van de presentaties die elders in het land werden georganiseerd in nauwe samenwerking met het museum en met veelal hoofdzakelijk collectiemateriaal van het museum.

Online

De online activiteiten van het museum concentreerden zich in 2014 rondom de website, Facebook en Twitter en incidenteel YouTube. Wekelijks schreef één van de collega's een weblogbericht en tweewekelijks werd een bijzonder object uit de collectie van het museum online besproken. Ook werd regelmatig een E-nieuwsbrief verstuurd naar belangstellenden. Dat zorgde ervoor dat de gestage toename van 2013 van volgers, 'likers' en lezers zich in 2014 voortzette.

Online en social media:

Nieuwsbrief

- leden algemeen: 1081
- leden De Holland: 278
- leden lezingen: 230
- leden totaal 2014 (incl. 125 vrienden en 71 engelstalige lezers): 1.660
- in 2015 (incl. nieuwe leden NOT en nieuwe aanmeldingen): 1.860

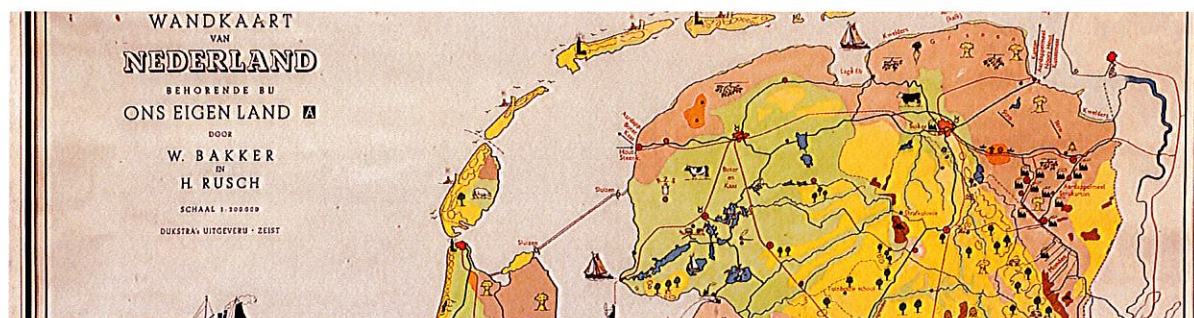
social media

- Facebook 390 likes
- Twitter 2.990 volgers

website Onderwijsmuseum.nl:

totaal in 2014

- 31.151 sessies, 23.146 gebruikers (nieuw en terugkerend)
- nieuwe bezoekers: 72,2 %
- terugkerende bezoekers 27,8%
- gemiddelde bezoektijd: 2 min 20.

Mediabereik

In 2014 is het museum veelvuldig in de publiciteit geweest. De renovatie van het museumgebouw De Holland, de crowdfundingactie *Een schoorsteen voor de Holland* en activiteiten die het museum ondernam kwamen zowel in kranten als op regionale televisie zenders (RTV Rijnmond, RTV Dordrecht). Ook publiceerden onderwijstijdschriften zoals *Didactief*, *De Nieuwe Leraar* en *Vantwaalf tot achttien* met regelmaat over de collectie en het museum. Tot slot gaf en geeft directeur Tijs van Ruiten maandelijks interviews over objecten uit de collectie in het radioprogramma *Middag aan de Maas* van RTV Rijnmond.

Aantal publicaties en presentaties:

- Landelijke kranten: 4
- Regionale kranten: 75
- Tijdschriften: 18
- Radio: 9
- Televisie: 11

Publicaties

Naast de twee nummers van het blad *LESSEN* (over gymnastiekonderwijs en het vernieuwde museum) die jaarlijks naar de Vrienden van het Nationaal Onderwijsmuseum verstuurd worden, werden er in 2014 door Jacques Dane publicaties verzorgd voor onder andere *Een land van waan en wijs. Geschiedenis van de Nederlandse jeugdliteratuur*, *De Verbeelders. Nederlandse boekillustraties in de twintigste eeuw*, *Ik geef om jou! Naastenliefde door de eeuwen heen*, het *Tijdschrift voor biografie* en de bundel *Over professoren*.

Collectie, onderzoek en bibliotheek

Collectie en onderzoek

Voorbereiding tentoonstellingen gebouw De Holland

In het verslagjaar zijn er door collega's en vrijwilligers objecten geselecteerd in de depots (locatie Nieuwe Haven, Zijndrecht en het museumdepot) voor de nieuwe vaste tentoonstelling, de tijdelijke tentoonstelling over schoolagenda's en de tentoonstelling MOOI (Topstukken). Tevens werd er onderzoek verricht naar de geselecteerde objecten in het kader van de tentoonstellingsteksten.

Schenken

In het verslagjaar ontving het Onderwijsmuseum wederom diverse schenkingen. Een selectie:

- Leermiddelen van de educatieve uitgeverij Zwijsen te Tilburg.
- (Schaduw)archief Prijsboeken.
- Alle door de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen uitgebrachte publicaties.
- Diverse diploma's, schriften en ander leerlingenmateriaal.
- Diverse leerboeken Nederlandse taal en letterkunde (jaren zestig en zeventig).
- De oud-secretaris van de Nederlandse vereniging voor Tekenonderwijs droeg een grote collectie 19^e- en 20^e-eeuws tekenmateriaal en een collectie pedagogische handboeken over.
- Reclameborden uit de periode 1930-1990 voor praktijkdiploma boekhouden en aanverwante zaken.

Bruiklenen en adviezen

In 2014 werden voor de volgende musea en instellingen bruiklenen verzorgd en adviezen verleend. Een selectie:

- Diverse objecten voor de tentoonstelling "Jean de la Chambre: maître écrivain en zijn Franse school in Haarlem". Waalse kerk te Haarlem (29 augustus t/m 2 november 2014).
- Schoolplaten en leermiddelen over chocolade voor de tentoonstelling over chocolade door de eeuwen heen. Streekmuseum Krimpenerwaard, Krimpen aan den IJssel (6 november 2014 t/m 22 februari 2015).
- Schoolplaten voor de tentoonstelling "De eeuw van Pieck. 100 jaar illustratoren" in het Anton Pieck Museum te Hattem (tentoonstelling n.a.v. het 30-jarig bestaan).
- Voor de tentoonstelling "Ik geef om jou! Naastenliefde door de eeuwen heen" (Museum Catharijneconvent, 13 september 2014 t/m 1 maart 2015) werden adviezen, afbeeldingen en tekst geleverd voor het tentoonstellingsonderdeel over weeskinderen en vondelingen.

Bibliotheek

Al jaren lang maakt het museum gebruik van twee systemen waarin objecten en boeken beschreven worden: The Museum System (TMS) (objecten) en Xref (bibliotheek). In 2014 is een begin gemaakt om alle objecten en boeken in TMS onder te brengen. Een van de voordelen is dat boeken en objecten aan elkaar gekoppeld kunnen worden, zodat informatie voor het maken van tentoonstellingen en het verrichten van onderzoek sneller en meer overzichtelijk beschikbaar komt. Daarnaast is het samenbrengen van de objecten en boeken in TMS goedkoper.

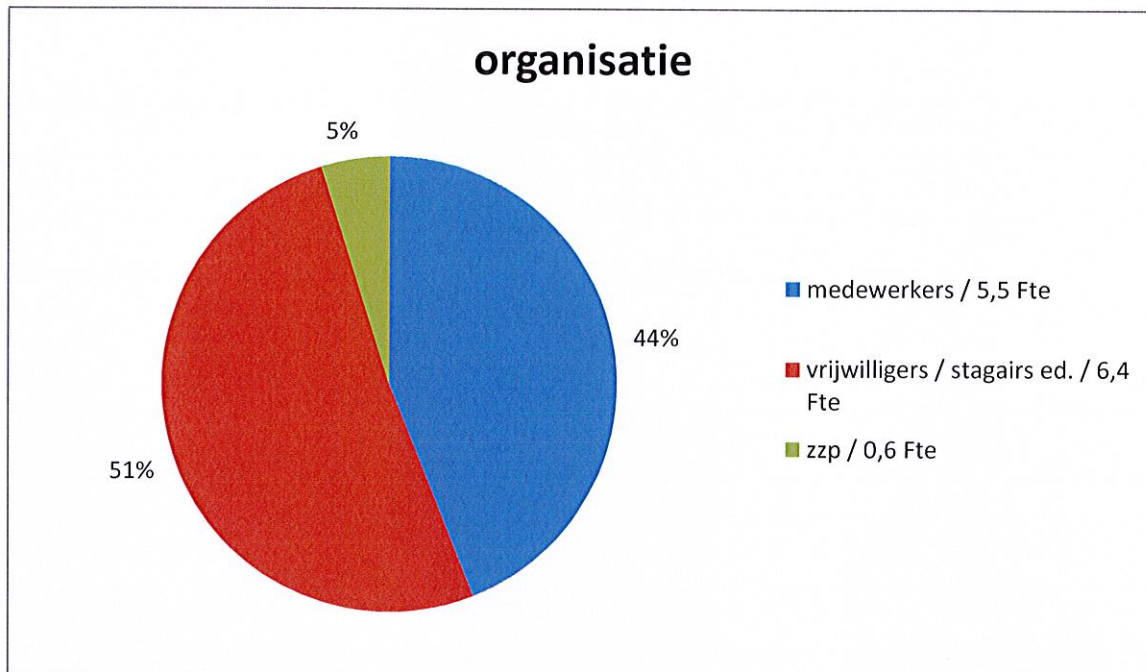

Personeel en organisatie

Na de verhuizing naar Dordrecht heeft het museum met een klein kernteam verder gewerkt aan het nieuwe museum. In de nieuwe situatie zal het museum als projectorganisatie gaan functioneren, aangevuld met vrijwilligers en stagiairs. In het verslagjaar hebben er kleine wijzigingen in de organisatie plaatsgevonden. Met de pre-pensionering van de bibliothecaris is ruimte ontstaan voor een nieuwe projectmedewerker collectie.

Vrijwilligers

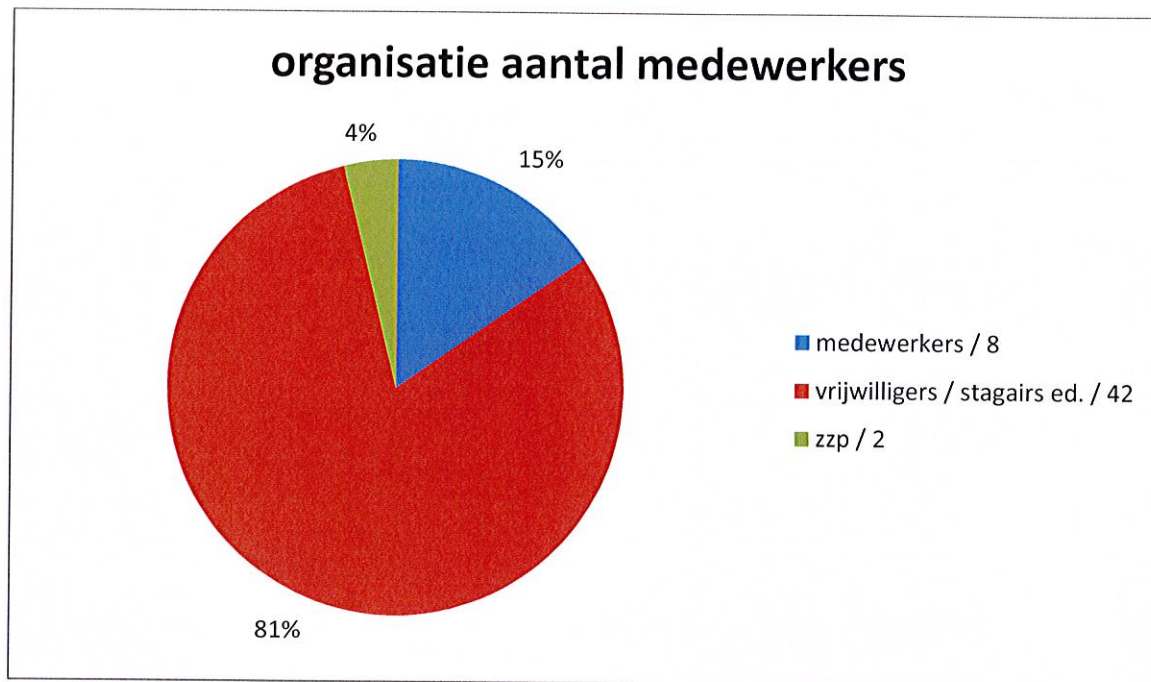
Een aantal vrijwilligers uit Rotterdam die vaak meer dan 20 jaar actief is geweest voor het museum nam in het verslagjaar afscheid. Hun afscheid is ruim goedgemaakt door de grote aanwas van nieuwe vrijwilligers uit de regio Drechtsteden. De nieuwe vrijwilligers worden waar mogelijk ingezet bij de totstandkoming van de nieuwe presentaties en andere werkzaamheden die nodig zijn voor het nieuwe museum. Daarnaast heeft het museum een wachtlijst met vrijwilligers die na opening van het museum ingezet willen worden als museumdocent, gastvrouw/-heer en voor andere publieksvoorzieningen. Het aandeel van de ingezette uren door vrijwilligers is in het verslagjaar voor het eerst groter dan de reguliere uren van de museummedewerkers, een ontwikkeling die in de komende jaren verder zal toenemen.

Stages

Traditiegetrouw weten studenten en leerlingen van diverse opleidingen het museum goed te vinden voor stages, advies en onderzoeksdoeleinden. Studenten van de Reinwardt Academie en de Hogeschool Rotterdam (opleiding Cultureel Maatschappelijke Vorming) liepen in 2014 diverse stages bij het museum, in lengte variërend tussen een paar weken (projectvorm) tot een jaar (derdejaars stage CMV). De verschillende stagiaires waren zowel aan de collectie- als de publiekskant werkzaam. Ook vanuit de verschillende universiteiten (EUR en UU) liepen studenten stage of deden onderzoek als onderdeel van hun afstudeertraject. Onderwerpen waar men onder andere onderzoek naar deed waren het 19de-eeuwse onderwijzerstijdschrift *De Wekker*, schoolagenda's en geschiedenismethoden. In totaal waren in 2014 3 studenten voor langere tijd aan het museum verbonden in het kader van hun stageperiode.

Een andere bron waar het museum uit put zijn de diverse werkervaringsplaats-regelingen. In 2014 waren er drie personen op basis van een werkervaringsplaats werkzaam voor het museum en hadden we een jonge starter die vanuit de Startersbeurs een half jaar betaald werk deed voor het museum.

Risicoanalyse en beheersing

Het Nationaal Onderwijsmuseum is als gesubsidieerde stichting en kleine organisatie kwetsbaar. Geringe financiële armslag en afhankelijkheid van een kleine staf vormen een constant risico voor het museum. De analyse en beheersing van de risico's worden onderkend. Naar de heropening is er extra aandacht voor de exploitatie en worden de risico's rond de reguliere bedrijfsvoering verder in kaart gebracht. Waar nodig worden maatregelen genomen om de reguliere bedrijfsvoering levensvatbaar te maken.

Raad van Toezicht

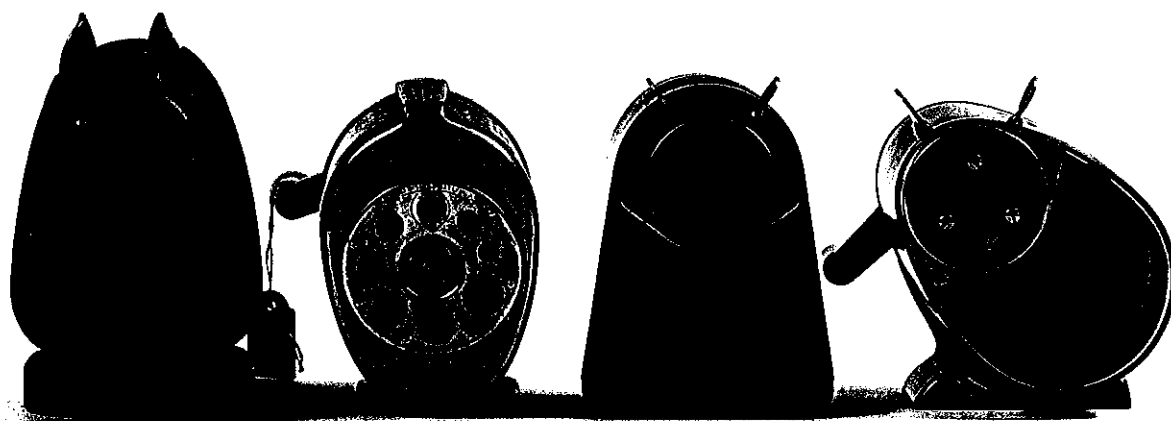
De Raad van Toezicht van heeft in 2014 7 keer vergaderd: op 6 februari, 12 maart, 22 mei, 26 juni, 4 september, 9 oktober en 11 december. Daarnaast waren leden van de Raad van Toezicht regelmatig aanwezig bij bijeenkomsten georganiseerd in het kader van het nieuwe museum. De totstandkoming van het nieuwe museum wordt door de Raad van Toezicht op de voet gevolgd. De hoge vergaderfrequentie is daarvan een voorbeeld. De Raad van Toezicht heeft zich intensief beziggehouden met de totstandkoming van het nieuwe museum en de directie en staf van het museum waar mogelijk ondersteund. Met name op het gebied van de financiering, exploitatie en fondsenwerving voor het nieuwe museum heeft de Raad van Toezicht zich ingezet. Daarnaast is er ook vanuit de expertise binnen de Raad van Toezicht ondersteuning geboden bij bouwkundige zaken en museale bedrijfsvoering.

De samenstelling van de Raad is in 2014 gewijzigd en uitgebreid. Erik Schilp is in het voorjaar teruggetreden. Piet Hoogendoorn, directievoorzitter van de Rabobank Drechtsteden en Maarten Boelsma, directeur van BOA-advies zijn in het voorjaar tot de Raad toegetreden. Hun aandachts- en interessegebieden liggen respectievelijk op het

gebied van financiën en bouwkundige zaken. In het najaar is Bert Boer, directeur van het Muiderslot, tot de Raad toegetreden, met als aandachtgebied, museale zaken.

Rooster van aftreden

Fons van Wieringen (Vz)	najaar 2016	niet herbenoembaar
Geert ten Dam	najaar 2017	niet herbenoembaar
Jacobijn Voûte-Zevenbergen (plv. Vz.)	najaar 2017	niet herbenoembaar
Piet Hoogendoorn	voorjaar 2018	herbenoembaar
Maarten Boelsma	voorjaar 2018	herbenoembaar
Bert Boer	najaar 2018	herbenoembaar

Balans per 31 december 2014 (na resultaatbestemming)

ACTIVA	31-12-2014	31-12-2013
<u>Vaste activa</u>		
<u>Materiële vaste activa</u>		
Collectie	p.m.	p.m.
Inventaris	3.185	8.525
Totaal vaste activa	3.185	8.525
<u>Vlottende activa</u>		
Vorderingen	1.203	5.491
Nog te factureren bedragen	-	4.000
Belastingen en sociale lasten	21.824	21.794
Vooruitontvangen facturen	5.240	2.500
Nog te ontvangen subsidies	16.992	2.184
Overige vorderingen en activa	783	1.631
Facturen inzake pand de Holland	755.465	155.725
Totaal vlottende activa	801.507	193.325
<u>Liquide middelen</u>		
	370.062	1.011.923
Totaal activa	1.174.754	1.213.773

VOOR WAARMERKINGS-
DOELEINDEN
Verstegen accountants
en adviseurs
Behorend bij verklaring
afgegeven d.d. 6-3-2015

PASSIVA	31-12-2014	31-12-2013
<u>Reserves en fondsen</u>		
Reserves		
Bestemmingsreserve	406.912	406.912
Reserve financiering activa	3.185	8.525
Algemene reserve	91.954	63.576
Totaal reserves	502.051	479.013
Fondsen		
Bestemmingsfondsen	16.300	16.300
Totaal eigenvermogen	518.351	495.313
<u>Kortlopende schulden</u>		
Crediteuren	15.376	102.704
Belastingen en sociale lasten	11.200	7.702
Overige kortlopende schulden	59.088	57.754
Ontvangen inzake pand de Holland	570.739	550.300
Totaal kortlopende schulden	656.403	718.460
Totaal passiva	1.174.754	1.213.773

VOOR WAARMERKINGS- DOELEINDEN Verstegen accountants en adviseurs Behorend bij verklaring afgegeven d.d. 6-3-2015

<u>Staat van baten en lasten</u>	Realisatie 2014	Begroting 2014	Realisatie 2013
<u>BATEN</u>			
Opbrengst museum	14.774	114.500	23.370
Projectsubsidies			
Overige projectsubsidies	-	-	50.192
Subsidies van overheden			
Ministerie OCW	550.000	550.000	550.000
Gemeente Dordrecht	150.000	150.000	100.000
	700.000	700.000	650.000
Sponsoring			
Vrienden, onderwijs- en ondernemerskring	-	20.000	-
Totaal baten	714.774	834.500	723.562
<u>LASTEN</u>			
Besteed aan activiteiten			
Marketing & Communicatie	13.058		24.319
Collectie	11.435		16.806
Presentatie	3.430		11.005
Educatie	9.571		5.121
	37.494	74.000	57.251
Uitvoeringskosten			
Personeelskosten	403.019	450.000	391.490
Afschrijvingen	5.340	8.000	21.197
Huisvestingskosten	147.005	202.500	123.795
Algemene uitvoeringskosten	98.878	100.000	97.574
	654.242	760.500	634.056
Totale lasten	691.736	834.500	691.307
Resultaat	23.038	0	32.255
toegevoegd aan algemene reserve			

VOOR WAARMERKINGS-
DOELEINDEN
Verstegen accountants
en adviseurs
Behorend bij verklaring
afgegeven d.d. 6-3-2015

Grondslagen van waardering en van bepaling van het resultaat

Algemene grondslagen

De jaarrekening is opgesteld op basis van Richtlijn 640 "Organisatie-zonder-winststreven" van de Raad voor Jaarverslaggeving. De jaarrekening is opgesteld in Euro's.

Verbonden partijen

De volgende entiteiten zijn aan te merken als verbonden partijen:

Vereniging Vrienden van het Onderwijsmuseum: bijdrage voor aangewezen bestedingen.

Algemene grondslagen van waardering

Voor zover niet anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen de geamortiseerde kostprijs.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa benodigd voor de doelstelling en voor de bedrijfsvoering worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, verminderd met de op basis van de geschatte levensduur bepaalde afschrijvingen, met inachtneming van een eventuele restwaarde. De afschrijvingen bedragen een percentage van deze verkrijgingsprijs.

Vorderingen, liquide middelen, schulden en overlopende activa en passiva

De vorderingen, liquide middelen, schulden en overlopende activa en passiva zijn opgenomen tegen de geamortiseerde kostprijs; waardering geschiedt onder aftrek van een voorziening wegens oninbaarheid, gebaseerd op een individuele beoordeling van de vordering.

Reserves en fondsen

Reserves betreffen gelden ter vrije besteding. Door het bestuur kunnen bestemmingsreserves worden aangehouden voor aanwending aan een specifiek doel. Ter hoogte van de boekwaarde van de materiële vaste activa wordt een reserve financiering activa aangehouden.

Fondsen betreffen gelden die besteed moeten worden voor het doel waarvoor deze ter beschikking zijn gesteld. Dit betreft het niet bestede deel van de toegekende donaties voor specifieke projecten.

Algemene grondslagen van resultaatbepaling

Het resultaat is bepaald als het verschil tussen de baten en alle hiermee verbonden kosten en andere aan het verslagjaar toe te rekenen lasten, met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen.

Baten

De baten zijn gevormd door alle aan het verslagjaar toe te rekenen opbrengsten.

Giften in natura worden gewaardeerd tegen reële waarde.

Lasten

Kosten voor tentoonstellingen die een looptijd hebben in het volgend verslagjaar worden naar rato van de looptijd als kosten verantwoord.

Financiële baten en lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende renteopbrengsten en -lasten.

Personeelsbeloning

Salarissen en sociale lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarin deze verschuldigd zijn, in overeenstemming met de arbeidsovereenkomsten.

Het museum heeft een collectieve pensioenverzekering ondergebracht bij een pensioenverzekeraar. De aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie is voorzover deze voor rekening komt van de Stichting als last verantwoord.

Toelichting op de balans

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa

De mutaties in de materiële vaste activa zijn in het hierna volgende schema samengevat:

	Inventaris	Hard- en software	Museum materiaal	Totaal
Stand per 1 januari 2014				
Aanschafwaarde	63.193	107.879	22.048	193.120
Cumulatieve afschrijvingen	-57.253	-107.229	-20.113	-184.595
	5.940	650	1.935	8.525
Mutaties boekjaar 2014				
Afschrijvingen	-3.710	-650	-980	-5.340
Stand per 31 december 2014				
Aanschafwaarde	63.193	107.879	22.048	193.120
Cumulatieve afschrijvingen	-60.963	-107.879	-21.093	-189.935
	2.230	0	955	3.185

De afschrijvingen zijn berekend op basis van de volgende jaarlijkse afschrijvingspercentages:

Inventaris	20%
Hardware	33,33%
Software	25%
Museummateriaal	20%

Toelichting op de balans (vervolg)

	31-12-2014	31-12-2013
VLOTTENDE ACTIVA		
<u>Debiteuren</u>		
Debiteuren	8.203	5.491
Af: voorziening dubieuze debiteuren	-7.000	-
	1.203	5.491
<u>Nog te factureren bedragen</u>		
Verhuur zalen / tentoonstellingen	-	4.000
<u>Belastingen en sociale lasten</u>		
Omzetbelasting	19.148	21.794
Pensioenpremie	2.676	-
	21.824	21.794
<u>Vooruitbetaalde kosten</u>		
Overige vooruitbetaalde kosten	5.240	2.500
<u>Nog te ontvangen subsidies</u>		
Project Metamorfoze	16.992	2.184
Schoolplatenproject (Europese Unie)	29.553	29.553
Voorziening schoolplatenproject (Europese Unie)	-29.553	-29.553
	16.992	2.184
<u>Overige vorderingen en activa</u>		
Bankrente	783	1.473
Overige vorderingen	-	158
	783	1.631

Toelichting op de balans (vervolg)

	31-12-2014	31-12-2013
<u>Facturen inzake pand de Holland</u>		
Ontwerp, advies en bouwkosten	611.174	87.767
Inrichtingskosten stadsdepot	52.050	51.500
Ontwerpkosten tuin	17.023	16.458
Museale presentatie	34.305	-
Algemene kosten	40.913	-
	755.465	155.725
<u>Liquide middelen</u>		
Kas directie	2.166	1.351
Postbankrekeningen	-	4.235
Rabobankrekeningen	367.896	1.006.337
	370.062	1.011.923
PASSIVA		
<u>Bestemmingsreserve nieuw museum</u>		
Stand per 31 december	406.912	406.912
<u>Reserve financiering activa</u>		
Saldo per 1 januari	8.525	39.846
Mutatie volgens resultaatbestemming	-5.340	-21.197
Mutatie pand de Holland	-	-10.124
	3.185	8.525
<u>Algemene reserve</u>		
Stand per 1 januari 2014	63.576	-
Vrijval reserve financiering activa	5.340	31.321
Resultaat 2014	23.038	32.255
	91.954	63.576

Toelichting op de balans (vervolg)

	31-12-2014	31-12-2013
<u>Bestemmingsfondsen</u>		
Stand per 1 januari	16.300	19.969
Mutatie volgens resultaatbestemming	-	-3.669
	<u>16.300</u>	<u>16.300</u>
	<u><u>16.300</u></u>	<u><u>16.300</u></u>
<u>Belastingen en premies sociale lasten</u>		
Af te dragen loonheffing en sociale lasten	11.200	7.702
	<u><u>11.200</u></u>	<u><u>7.702</u></u>
<u>Overige kortlopende schulden</u>		
Reservering vakantie/dagengeld inclusief sociale lasten	31.788	41.930
Vrienden van het onderwijsmuseum	115	-
Overlopende passiva	27.185	15.824
	<u>59.088</u>	<u>57.754</u>
	<u><u>59.088</u></u>	<u><u>57.754</u></u>
<u>Ontvangen inzake pand de Holland</u>		
Subsidie ministerie OCW	550.000	500.000
Gift	777	300
Smartbord + panelen	7.919	-
Schoorsteen	12.043	-
	<u>570.739</u>	<u>500.300</u>
	<u><u>570.739</u></u>	<u><u>500.300</u></u>

Toelichting op de balans (vervolg)

Niet in balans opgenomen regelingen en verplichtingen

Voor de lease van het kopieerapparaat is een leaseovereenkomst aangegaan met een looptijd tot 1 december 2019. De leasevergoeding bedraagt € 867 per kwartaal.

De totale verplichting is als volgt te specificeren:

Verplichting < 1 jaar

3.468

Met de gemeente Dordrecht is een huurovereenkomst aangegaan voor het pand aan de Burgemesster Raadtsingel 97 met een looptijd tot en met 30 juni 2029.

De opzegtermijn bedraagt één jaar. Het huurbedrag bedraagt € 241.956,-- per jaar.

Tevens is een toeslag voor het gebruik van de WKO installatie van € 1.075,-- per maand overeengekomen.

Het museum beziet welk deel van de collectie ontzameld gaat worden, de kosten betreffende deze ontzaming zijn op dit moment niet redelijkerwijs in te schatten. Dit houdt mede verband met het vaststellen of de overdracht van de collectie destijds door de Gemeente Rotterdam rechtsgeldig is geweest.

Voor de renovatie van het gebouw de Holland is een investeringsverplichting met de Gemeente Dordrecht ad. € 584.000 aangegaan. Op balansdatum is hiervan € 584.000,-- opgenomen onder de post betaald inzake pand de Holland.

Begin maart 2015 is met het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en wetenschappen gesproken over de nog niet afgewikkelde subsidies over de jaren 2010 tot en met 2013. In een brief zal het Ministerie nog duidelijk maken, dat de voordelige resultaten over de voorgaande jaren tot een bedrag van € 150.000 zullen verrekend worden met een extra eenmalige bijdrage vanwege het nieuwbouwtraject ad € 250.000. Op grond van deze nog te ontvangen brief en afwikkeling zal dit in de exploitatie over 2015 worden verantwoord.

Toelichting op de baten

	Realisatie 2014	Begroting 2014	Realisatie 2013
<u>Opbrengst museum</u>			
Entreegelden	-		420
Overige opbrengsten	11.009		18.613
Rente baten	3.765		4.337
	14.774	114.500	23.370
<u>Sponsoring</u>			
Vrienden, onderwijs- en ondernemerskring	-	20.000	-
<u>Project subsidies</u>			
Conservering archief Noordhoff/oud goud	-		3.669
Project Metamorfoze	-		44.023
Gift vrienden van het Onderwijsmuseum	-		2.500
	-		50.192
<u>Subsidies overheden</u>			
Subsidie Ministerie OCW	550.000	550.000	550.000
Subsidie Gemeente Dordrecht	150.000	150.000	100.000
	700.000	700.000	650.000

Op de subsidie van € 550.000 van het Ministerie van OCW is de regeling OCW- subsidies van toepassing. De subsidie over de jaren 2010 tot en met 2013 is nog niet definitief vastgesteld door de subsidieverstrekker. Meer hierover leest u in "Niet in de balans opgenomen regelingen en verplichtingen".

Toelichting op de lasten

	Realisatie 2014	Begroting 2014	Realisatie 2013
<u>Personeelskosten</u>			
Lonen en salarissen	301.634		298.967
Sociale lasten	50.063		50.600
Pensioenlasten	20.484		22.292
Overige personeelskosten	30.838		19.631
	403.019	450.000	391.490

De bezoldiging van de fuctionarissen die over 2014 in het kader van de WNT verantwoord worden, is als volgt:

	Realisatie 2.014	Realisatie 2.013
Directeur		
In dienst vanaf		M.L.M. van Ruiten
Deeltijdfactor		1-1-1990
Bruto inkomen	55.675	90%
Pensioenbijdrage werkgever	5.081	55.675
Bruto onkostenvergoeding	1.326	5.026
Totale bezoldiging in het kader van de WNT	62.082	3.054
		63.755

In 2014 bestond de Raad van Toezicht uit:

de heer prof. Dr. A.M.L. van Wieringen, voorzitter

mevrouw mr. J Voûte-Zevenbergen, plaats vervangend voorzitter

mevrouw prof. Dr. G ten Dam, lid

de heer B Boer, lid

de heer P Hoogendoorn, lid

de heer M Boelsma, lid

De leden van de Raad van Toezicht ontvingen geen vacatiegeld voor het uitoefenen van hun functie en het bijwonen van vergaderingen.

Overige personeelskosten

Kantinekosten	2.672	2.397
Studiekosten	2.021	5.994
Reiskosten binnenland	6.141	7.022
Afvoeiingskosten personeel	-	-4.730
Vergoeding begeleiders	-	941
Overige personeelskosten	20.004	8.007
	30.838	19.631

Toelichting op de lasten (vervolg)

Het totaal aantal fulltime equivalenten in 2014 van de medewerkers in dienst van het museum bedroeg 6,1 (2013: 6,1). Naast de betaalde werknemers maakt het museum gebruik van vrijwilligers. Op 31 december bedroeg het aantal fulltime equivalenten van de vrijwilligers 6,4 (2013 5,4).

	Realisatie 2014	Begroting 2014	Realisatie 2013
<u>Afschrijvingen</u>			
Inventaris	3.710		5.848
Hardware/software	650		14.368
Presentatie materiaal tentoonstellingen	980		981
	5.340	8.000	21.197
<u>Huisvestingskosten</u>			
Huur- en servicekosten gebouw	78.889		71.022
Onderhoud gebouw	17		324
Energiekosten	15.998		15.600
Schoonmaakkosten	3.915		3.606
Overige huisvestingskosten	6.173		2.807
Verhuiskosten	-		30.436
Huur opslagruimte	42.013		-
	147.005	202.500	123.795
<u>Algemene uitvoeringskosten</u>			
Kantoorbenodigdheden	7.709		8.962
Telefoonkosten	16.776		9.998
Documentatie en abonnementen	3.095		2.704
Automatiseringskosten	28.455		30.071
Financiële- en salarisadministratie	15.407		23.296
Accountantskosten	12.460		17.500
Bestuurskosten	586		1.059
Voorziening oninbare vorderingen	7.000		-4.059
Overige algemene kosten	7.390		8.042
	98.878	100.000	97.573

Toelichting op de jaarrekening

Verschillen ten opzichte van de begroting

Aangezien het museum niet zoals gepland was in oktober 2014 is opengegaan, wijken de begrote bedragen zowel qua opbrengst en kosten af van de werkelijkheid.

Reservering vakantiedagen

De reservering vakantiedagen is ondanks het teruglopen van het aantal medewerkers nog aanzienlijk. Dit wordt veroorzaakt door de hoge werkdruk waardoor niet alle vakantiedagen kunnen worden benut en de vele weekenden waarin het kleine team medewerkers op het museum aanwezig is voor de openstelling.

Subsidies overheden

Met het ministerie van OCW/Duo wordt contact onderhouden over de vaststelling van de subsidies van 2010/2013. Dit heeft van de kant van het ministerie vertraging opgelopen.

Aan de Raad van Toezicht van
Stichting Nationaal Onderwijsmuseum

INFO@VERSTEGENACCOUNTANTS.NL
WWW.VERSTEGENACCOUNTANTS.NL

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Wij hebben de jaarrekening 2014 van Stichting Nationaal Onderwijsmuseum te Rotterdam gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2014 en de staat van baten en lasten over 2014 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verklaring betreffende de jaarrekening

Verantwoordelijkheid van de directie

De directie van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het jaarverslag, beide in overeenstemming met de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640 "Organisaties zonder winststreven" en de Beleidsregels toepassing Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de voorwaarden en regelgeving zoals genoemd in de subsidietoekenning 2014 (verplichtingenummer 50500-845201) van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. De directie is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, de voorwaarden en regelgeving zoals genoemd in de subsidietoekenning 2014 (verplichtingenummer 50500-845201) van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de Beleidsregels toepassing WNT, inclusief het Controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.

Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte WNT-eisen van financiële rechtmatigheid en van de redelijkheid van de door de directie van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Nationaal Onderwijsmuseum per 31 december 2014 en van het resultaat over 2014 in overeenstemming met de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640 "Organisaties zonder winststreven" en de Beleidsregels toepassing WNT.

Voorts zijn wij van oordeel dat de jaarrekening 2014 in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoet aan de WNT-eisen van financiële rechtmatigheid, zoals opgenomen in het Controleprotocol WNT van de Beleidsregels toepassing WNT.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Naar ons oordeel is de jaarrekening van Stichting Nationaal Onderwijsmuseum over 2014, in alle van materieel belang zijnde aspecten juist en rechtmatig en in overeenstemming met de voorwaarden en regelgeving zoals genoemd in de subsidietoekenning 2014 (verplichtingenummer 50500-845201) van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Tevens vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Dordrecht, 6 maart 2015

Verstegen accountants en adviseurs B.V.,

drs. T. van der Heiden RA